

Plenum

Torsdag 31.1.2019 kl. 16.00—19.25

2.3. Muntlig fråga om att lyfta fram missförhållanden inom äldreården (Pekka Haavisto gröna)

Muntligt spörsmål MFT 244/2018 rd

Muntlig frågestund

Talman Paula Risikko: Gröna riksdagsgruppen, ledamot Haavisto, varsågod.

Debatt

16.26 Pekka Haavisto vihr: Arvoisa puhemies! Vanhustenhoidosta esiin tulleet ongelmat ovat varmasti järkyttäneet meitä kaikkia. Hyvinvointivaltioon tällaiset tarinat eivät kuulu, ja Suomessa on pystyttävä takaamaan asianmukainen hoito ja oikeus hyvään vanhuuteen kaikille.

Hoitajilla on nytkin lakiin perustuva velvollisuus raportoida epäkohdista työnantajalleen. Ne tarinat, mitä kuulemme tänä päivänä hoitohenkilökunnalta, kuitenkin kertovat toista: Monia pelotellaan. He sanovat, että he pelkäävät työvuorolistojen rukkauksia, jos ovat liian äänekkäitä näistä epäkohdista. Työnantaja ehkä uhkaa potkuilla tai erilaisilla oikeudenkäynneillä. Ja sama koskee osittain asiakkaita ja omaisia — ei uskalleta nostaa esiin epäkohtia. Itse asiassa elämme pelon ilmapiirissä vanhustenhuollon suhteen.

Mitä hallitus aikoo tehdä, jotta tämä pelon ilmapiiri murrettaisiin ja kaikille taattaisiin oikeus ottaa epäkohdat esiin ilman, että he kokevat pelkoa, että siitä rangaistaan?

16.27 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin oleellinen ja tärkeä lähestymistapa tähän aiheeseen.

On järkyttävää ja väärin, jos hoitohenkilöstö näkee työssään eettisesti katsoen kyseenalaista toimintaa tai jopa vääryyttä eikä kykene siihen puuttumaan oman työpaikkansa pelossa. Toisaalta on kuitenkin hyvä muistaa, että samanaikaisesti kun kärjekkäimmät tapaukset ovat nyt julkisessa keskustelussa, kunnat tekevät myös hyvää työtä, yritykset tekevät hyvää työtä, ja valvontaviranomaisen puuttumisen myötä asioita on myös laitettu paremmalle tolalle. Kaikki tapaukset eivät onneksi päädy pisteeseen, jossa toimintayksikkö suljetaan, vaan ohjauksen ja huomautusten kautta, jo pelkästään kunnan palveluiden ostajana tekemän huomautuksen kautta, asiat tulevat paremmalle tolalle.

En halua tällä puolustella, mutta haluan myös vahvistaa sitä yleistä kuvaa, että kaikki hoiva Suomessa ei ole huonoa eikä kaikkialla eletä pelon ilmapiirissä. Puhumme niin isosta joukosta suomalaisia, 40 000 ihmisen hoivasta, että aika monenlaista tarinaa siihen kokonaisuuteen mahtuu. [Puhemies koputtaa]

Mutta tuo konkreettinen esityksenne — lupaan harkita sitä, miten esimerkiksi vanhuspalvelulaissa tämä voisi vahvistua.

Punkt i protokollet PR 151/2018 rd

16.28 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri Saarikko, jos meillä olisi mahdollisuus hoitohenkilöstöllä ilmoittaa nimettömästi suoraan viranomaisille, jotka valvovat, eikö tämä voisi parantaa nimenomaan tätä pelon ilmapiiiriä ja mahdollistaa sen, että henkilöstön ei tarvitsisi pelätä irtisanomista tai seurauksia?

Sanoitte, että omavalvonnassa on ollut puutteita. Ihmettelen kuitenkin sitä, että hallitus ajaa voimakkaasti Suomeen tämmöistä markkinalähtöistä sote-mallia, joka nimenomaan kasvattaisi omavalvontaa. Se lisäisi omavalvonnan paineita, ja viranomaiset arvelevat, että valvonnan resurssit ylipäättään eivät tule riittämään, kun sote-markkinat pirstoutuvat ja palveluketjut tulevat entistä monimutkaisemmiksi.

Siksi kysynkin hallitukselta: oletteko nyt pohtineet tarkemmin näiden viime päivien kohujen seurauksena sitä, [Puhemies koputtaa] kannattaako teidän ajaa Suomeen tämmöisiä laajoja yksityisten firmojen pyörittämiä sote-markkinoita, joilla valinnanvapaus itse asiassa on tämmöistä ikään kuin kauniisiin lupauksiin kätkeytyä todellisuutta, jossa firmojen ahneus — josta ministeri Saarikko puhui — tulee itse asiassa jättämään hoivaa ja hoitoa tarvitsevat ihmiset [Puhemies: Aika!] yhä enemmän markkinoiden armoille?

16.30 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt on tärkeää ymmärtää kaikkien se, että ne ongelmat, mistä me tänään puhumme, ovat nykymallin ongelmia. Ne ovat nykymallin ongelmia, [Välihuutoja vasemmalta] ja yksi suurimpia syitä on meidän kuntarakenne. Kunnat ovat vastuussa vanhuspalveluiden järjestämisestä, ja ne kunnat ovat liian pieniä, niillä ei ole riittävästi resursseja, ei riittävästi osaamista, ne ovat joutuneet ulkoistamaan ilman kunnon pelisääntöjä, ilman osaamista, ja sieltä nämä ongelmat juontavat.

Siksi, hyvät kollegat, me tarvitsemme sote-uudistuksen. Vahvemmat kokonaisuudet, vahvemmat julkiset järjestäjät, joihin pystytään ottamaan vahvempaa valvontaosaamista ja vahvempaa ostamisosaamista — pystytään olemaan sen vanhuksen puolella paremmin. Siksi me tarvitsemme sote-uudistuksen, ja me saamme samalla säännöt yksityisen sektorin osallistumiselle, ja saamme sen paremmin julkisen sektorin käsiin. [Vasemmalta: Ihan varmasti!] Ei saa sotkea asioita. [Välihuutoja] Nämä ongelmat ovat nykyjärjestelmän ongelmia, eivät tulevan sote-uudistuksen. Me tarvitsemme sote-uudistuksen.

Frågan slutbehandlad.